

Årsrapport 2016

Næringslivets Hovedorganisasjons
Konsernpensjonskasse I

NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJONS KONSERNPENSJONSKASSE I

Styrets årsberetning for 2016

Næringslivets Hovedorganisasjons Konsernpensjonskasse I ble etablert 1. januar 1989. Pensjonskassen forvalter ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger for arbeidstakere i NHO og tilsluttede landsforeninger, organisasjoner og foretak som inngår i NHO-fellesskapet.

Pensjonskassen ble lukket for innmelding av nye arbeidstakere fra 1. januar 2004.

I løpet av annet halvår 2016 er de fleste avtalene avviklet, og det er utstedt fripoliser til aktive medlemmer som er overført til innskuddspensjonsordninger. Pr 31. desember er det kun fire pensjonsavtaler med premiebetalende medlemmer igjen i pensjonskassen.

Pensjonskassen er underlagt norsk forsikringslovgivning og står under tilsyn av Finanstilsynet.

Pensjonskassens virksomhet påvirker ikke det ytre miljø.

Styre

Pensjonskassen ledes av et styre som er sammensatt av to representanter fra arbeidsgiverne og to fra pensjonskassens medlemmer. I tillegg er det valgt inn et eksternt styremedlem.

Det har i 2016 vært avholdt fire styremøter.

Administrasjon

Pensjonskassen har ingen ansatte. All drift skjer gjennom kjøp av eksterne tjenester.

Daglig leder er innleiet fra NHO.

Pensjonskassens regnskapsfører er Gabler Accounting AS.

Pensjonskassens øvrige drift ivaretas av Gabler Pensjonstjenester AS (tidligere DNB Pensjonstjenester AS).

Pensjonskassens ansvarshavende aktuar er Ragnar Kjuus, Gabler Pensjonstjenester AS.

Pensjonskassen har avtale med revisjonsfirmaet Ernst & Young AS, som har revidert årets regnskap.

Medlemmer og pensjonister

Ved utgangen av 2016 hadde pensjonskassen 19 (183) aktive medlemmer og 287 (284) pensjonister, herav 231 (223) alderspensjonister, 11 (13) uførepensjonister, 43 (46) ektefellepensjonister og 2 (2) barnpensjonister.

I tillegg hadde pensjonskassen 154 (7) fripoliser på egen balanse, hvorav 3 (0) mottar alderspensjon.

Tallet i parentes angir antallet ved utgangen av 2015.

Premieinntekter og pensjoner

Samlet premieinntekt i 2016 var 62,1 (58,8) mill. kroner.

Årets samlede pensjonsutbetalinger var 34,7 (34,9) mill. kroner.

Tallet i parentes angir beløpet i 2015.

Pensjonskassens pensjonister fikk en regulering av utbetalte pensjoner på 0,94 prosent pr 1. juli 2016.

Kapitalforvaltning og økonomi

Pensjonskassens midler er forvaltet i henhold til gjeldende lover, forskrifter og øvrig regelverk. Pensjonskassen har avtale med DNB Asset Management AS om aktiv forvaltning av pensjonskassens midler. Det er utarbeidet en investeringsinstruks som bygger på styrets strategidokument for kapitalforvaltning. For å overvåke investeringseksponeringen, samt for å kontrollere at forvalteren holder seg innenfor de gitte mandater, mottar styret og NHOs controller en månedlig rapport med nøkkeltall for kapitalforvaltningen. Forvalteren deltar også på styremøter når styret eller forvalteren ønsker det, for å kommentere de siste resultater og komme med innspill til styret for eventuelle endringer av investeringsstrategi og instruks.

Pensjonskassen har en langsiktig målsetting om en meravkastning på 1,2 prosentpoeng ut over rentegarantien som pr 31. desember 2016 var på 3,2 prosent. I 2016 oppnådde pensjonskassen en verdjustert avkastning på 5,41 prosent. Bokført avkastning var 4,26 prosent.

Total forvaltningskapital var pr 31. desember 2016 på 994,9 (931,6) mill. kroner, og de totale plasseringer i finansielle omløpsmidler var på 954,8 (904,2) mill. kroner.

Tallet i parentes angir beløpet ved utgangen av 2015.

Pr 31. desember 2016 var pensjonskassens krav til solvensmargin 33,8 mill. kroner. Solvensmarginkapitalen var 97,3 mill. kroner, som tilsvarer 288 prosent av kravet.

Stresstest I viste pr 31. desember 2016 en beregnet bufferkapitalutnyttelse på 702 prosent. Pensjonskassens utfordringer knyttet til oppnåelse av fremtidige kapitalkrav ble behandlet i styremøte i NHO 23. november 2016. NHOs styre besluttet i møtet å være positivt innstilt på å bidra med nødvendige tiltak når de fremtidige rammebetingelser er endelig fastlagt fra myndighetenes side.

Regnskap for 2016

Styret bekrefter at forutsetningen for fortsatt drift er til stede. Årsregnskapet er utarbeidet under denne forutsetningen, og er for øvrig satt opp i overensstemmelse med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak.

Fra og med regnskapsåret 2008 er pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) regnskapsmessig skilt fra forsikringsmidlene (kollektivporteføljen). Forvaltningen skjer felles, og finansinntektene fordeles til porteføljene etter en vektet fordelingsnøkkel gjennom året.

Pensjonskassen fikk i 2016 et renteresultat på 11,5 mill. kroner. Renteresultatet er i sin helhet avsatt til tilleggsavsetninger.

Årets risikoresultat var på 10,5 mill. kroner. Av dette avsettes 50 % til risikoutjevningfond med 5,3 mill. kroner.

Etter pålegg fra Finanstilsynet tilføres forsikringskontraktene et egenkapitalbidrag på 5,0 mill. kroner. Dette er en tredel av det samlede egenkapitalbidraget som skulle tilføres for regnskapsårene 2014 - 2016.

Samlet er forsikringskontraktene tilført 10,2 mill. kroner, hvorav pensjonistenes overskuddsfond (POF) er tilført 5,2 mill. kroner. Dette vil gi en regulering av utbetalte pensjoner med ca 1,0 prosent pr 1. juli 2017.

Pensjonskassens resultat etter skatt utgjør 12,7 mill. kroner. Etter avsetningen til risikoutjevningsfond gjenstår 7,4 mill. kroner som overføres til egenkapital.

Det er ikke utbetalt styrehonorar for 2016.

Det er utbetalt 157 tusen kroner i revisjonshonorar.

Intern kontroll

Det er gjennomført intern kontroll i 2016 med gjennomgang av mulige risikoer og kontrollplan. Internkontrollen avdekket ingen kritiske forhold som anses som vesentlige.

Pensjonskassen oppfyller kravene til informasjonssikkerhet i tråd med de krav som er gitt i forskrifter i medhold av personopplysningsloven.

Oslo, 22. mars 2017

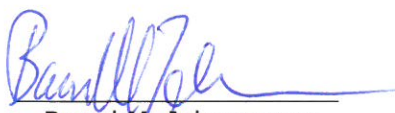
Svein Oppegaard
(styreleder)

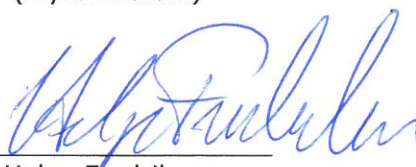
Yuhong Hermansen
(styremedlem)

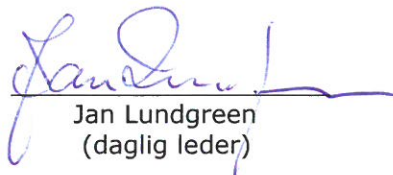
Lars Hammersbøen
(styremedlem)

Baard M. Johannesen
(styremedlem)

Helge Fredriksen
(styremedlem)

Jan Lundgreen
(daglig leder)

NHOs Konsernpensjonskasse I

Resultat

TEKNISK REGNSKAP	NOTE	31.12.2016	31.12.2015
<i>Tall i hele tusen</i>			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	18	62 170	58 771
1.2 - Avgitte gjenforsikringspremie	19	-26	-29
Sum premieinntekter for egen regning		62 144	58 742
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		23 496	19 746
2.4 Verdiendringer på investeringer		10 821	-9 779
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		13 375	3 736
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		47 692	13 703
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter		0	13
5. Pensjoner mv			
5.1 Utbetalte pensjoner mv.	20	-34 736	-34 866
Sum pensjoner mv		-34 736	-34 866
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1 Endring i premiereserve mv.		-29 394	-32 229
6.2 Endring i tilleggsavsetninger	16	-11 521	1 913
6.3 Endring i kursreguleringsfond	16	-10 821	9 779
6.4 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	16,17	-141	-180
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-51 877	-20 718
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-5 256	-3 005
8.3 Annen tilordning av overskudd		-4 970	-4 970
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	22	-10 225	-7 975
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader		-972	-892
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-1 854	-1 812
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	21	-2 826	-2 704
11. Resultat av teknisk regnskap		10 172	6 195

NHOs Konsernpensjonskasse I

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP	NOTE	31.12.2016	31.12.2015
<i>Tall i hele tusen</i>			
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		1 494	1 265
12.4 Verdiendringer på investeringer		688	-626
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		851	239
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		3 033	878
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader		-62	-57
14.2 Andre kostnader		-411	-444
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	21	-472	-501
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		2 560	377
16. Resultat før skattekostnader		12 732	6 572
17. Skattekostnader	23	-28	0
20. TOTALRESULTAT	22	12 704	6 572
Overført fra/til risikoutjevningssfond		-5 256	-3 835
Overført fra/til egenkapital		-7 448	-2 737
SUM OVERFØRT	22	-12 704	-6 572

NHOs Konsernpensjonskasse I

Balanse

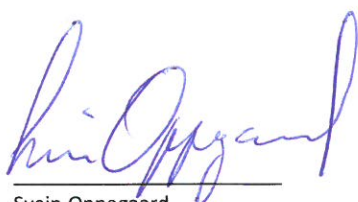
EIENDELER	NOTE	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
<i>Tall i hele tusen</i>			
2. Investeringer			
2.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
2.3.1 Investeringer som holdes til forfall	2	1 068	1 156
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	3,7	14 476	14 002
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	4,7	52 617	54 757
2.4.3 Utlån og fordringer og bankinnskudd	6,7	1 109	886
2.4.4 Finansielle derivater	5,7	2	7
Sum investeringer		69 272	70 807
3. Fordringer			
3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter		9 400	689
3.2 Andre fordringer		0	60
Sum fordringer	9	9 400	750
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		78 672	71 557
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.3 Finansielle eiendeler som måles til ammortisert kost			
6.3.1 Investeringer som holdes til forfall	2	14 121	14 036
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	3,7	191 472	170 067
6.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	4,7	695 949	665 090
6.4.3 Utlån og fordringer og bankinnskudd	6,7	14 672	10 765
6.4.4 Finansielle derivater	5,7	26	84
Sum investeringer i kollektivporteføljen		916 240	860 042
SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		916 240	860 042
SUM EIENDELER		994 912	931 599

NHOs Konsernpensjonskasse I

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		NOTE	31.12.2016	31.12.2015
<i>Tall i hele tusen</i>				
10.	Innskutt egenkapital		43 133	43 133
11.	Opptjent egenkapital			
11.1	Risikoutjevningfond		10 664	5 408
11.2	Annen opptjent egenkapital		20 860	13 411
	Sum opptjent egenkapital		31 524	18 819
12.	Ansvarlig lånekapital mv.			
12.1	Evigvarende ansvarlig lånekapital	14	13 500	13 500
	Sum ansvarlig lånekapital mv.		13 500	13 500
13.	Forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser			
13.1	Premiereserve mv.	16	811 202	781 560
13.2	Tilleggsavsetninger	16	34 262	22 741
13.3	Kursreguleringsfond	16	47 421	36 600
13.4	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	16,17	12 691	13 733
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser		905 576	854 634
15.	Avsetninger for forpliktelser			
15.2	Forpliktelser ved skatt			
15.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt		20	0
	Sum avsetninger for forpliktelser		20	0
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater	5,7	1 123	1 428
16.3	Andre forpliktelser	10	0	48
	Sum forpliktelser		1 123	1 476
17.	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	11	36	36
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			994 912	931 599

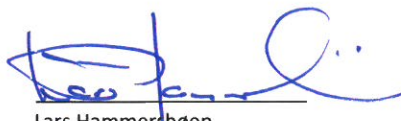
Oslo, 22. mars 2017

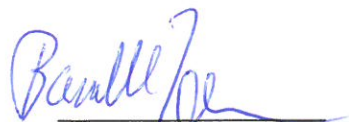
Svein Oppegaard
Styreleder

Yuhong Hermansen
Styremedlem

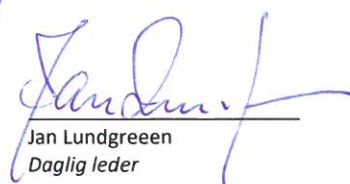
Lars Hammersbøen
Styremedlem

Baard M. Johannesen
Styremedlem

Helge Fredriksen
Styremedlem

Jan Lundgreen
Daglig leder

NHOs Konsernpensjonskasse I

ENDRINGER I EGENKAPITAL	2016	2015
<i>Tall i hele tusen</i>		
Innskutt egenkapital 01.01	43 133	43 133
Innbetalt i året	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	43 133	43 133
Annen opptjent egenkapital 01.01	13 411	10 674
Overført fra/til egenkapital	7 448	2 737
Annet opptjent egenkapital 31.12	20 860	13 411
Risikoutjevningfond 01.01	5 408	1 573
Overført fra/til risikoutjevningfond	5 256	3 835
Risikoutjevningfond 31.12	10 664	5 408

NHOs Konsernpensjonskasse I

KONTANTSTRØMOPPSTILLING	2016	2015
<i>Tall i hele tusen</i>		
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalt premier/premiefond	42 298	42 937
Utbetalte pensjoner	-34 736	-34 866
Overført til andre pensjonsinretninger	0	0
Årets kostnader, inkl. reassuranse	-3 324	-3 234
Andre forsikringsrelaterte inntekter	0	13
Endringer i debitorer/kreditorer	12	6 224
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-8	0
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	4 242	11 074
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto finansinntekter	39 216	24 986
Endring i opptjente renter	1 244	-78
Netto investert i aksjer/aksjefond	-6 500	21 695
Netto investert i eiendomsfond	0	35 175
Netto investert i omløpsobligasjoner/obligasjons- og rentefond	-34 075	-172 982
Netto investert i obligasjoner som holdes til forfall	3	77 724
Netto investert i utlån	0	1 175
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-112	-12 305
Netto kontantstrøm for perioden	4 130	-1 232
Likviditetsbeholdning 1.1.	11 651	12 883
Likviditetsbeholdning 31.12.	15 781	11 651

NHOs Konsernpensjonskasse I

NOTE 1 - PRINSIPPNOTE

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap mv.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av Investeringer i aksjer, aksjefond, private equity andeler og hedgefond. Virkelig verdi på børsnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjoner og andre finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Disse investeringene regnskapsføres til amortisert kost basert på internrentemetoden. Nedskrivning av investeringer som holdes til forfall gjennomføres over resultatet dersom det foreligger vesentlig eller varig verdifall.

Forvaltning av kunde- og selskapsporteføljen

Pensjonskassens eiendeler forvaltes felles og fordeles på balansedagen mellom kunde- og selskapsporteføljen. Fordelingen foretas i henhold til bokført verdi på pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (kundeporteføljen) etter årsoppgjørdisposisjoner.

Forsikringsmessige forpliktelser

Premiereserven utgjør kontantverdien av samlede opptjente pensjonsytelser. Pensjonsytelsene opptjenes lineært. Premiereserven i foretakspensjonsordningen er inkludert 3 % administrasjonsreserve mens fripolisene har en rentemargin på 0,43% som administrasjonsreserve. Administrasjonsreserven skal dekke kostnadene ved fremtidige utbetalinger av pensjoner. Årets premie består av sparepremie og risikopremie. Sparepremien avsettes for å komme opp på riktig nivå for opptjent pensjon og risikopremie for å dekke døds- og uførisiko. Pensjonskassen har anvendt 2,0 % grunnlagsrente for beregning av premie og avsetning av premiereserve for opptjening fra og med 1. januar 2015. Ved utgangen av 2014 var pensjonskassen fullt oppreservert i forhold til premiegrunnlaget K2013.

Tilleggsavsetninger

Pensjonskassen har anledning til å foreta tilleggsavsetninger for å sikre soliditeten. Tilleggsavsetninger kan normalt utgjøre inntil 12 % av premiereserven, og kan benyttes til dekning av fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlaget.

Kursreguleringsfond

Årets endringer i urealiserte verdier knyttet til investeringer vurdert til virkelig verdi i kundeporteføljen avsettes til kursreguleringsfond og inngår således ikke i årets resultat. Dersom virkelig verdi av eiendelene i kundeporteføljen viser en akkumulert netto mindreverdi kostnadsføres dette tapet.

Premiefond

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av eventuelle regulerings tillegg til pensjoner. Fondet blir tilført 2 % årlig rente.

Pensjonistenes overskuddsfond

Pensjonistenes overskuddsfond blir tilført pensjonistenes andel av overskuddet, og skal benyttes til å sikre regulering av løpende pensjoner med inntil den prosentvise økningen av folketrygdens grunnbeløp.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet klassifiseres under selskapskapitalen. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres over resultatregnskapet. Risikoutjevningfondet klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med forsikringslovens kapittel 3 med tilhørende forskrift.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs.

Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med finansielle derivat.

Premieinntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Netto inntekter fra investeringer

Netto inntekter fra investeringer inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i kollektivporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnpensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avsløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntreffe, ikke rapporterte uføretilfeller).

Regnskapsmessig behandling av flytting

Overføring av premiereserve ved flytting føres for mottatte reserver som premieinntekter og som erstatning for avgitte reserver. Resultatføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. Flyttebeløpet inkluderer også andel av tilleggsavsetning, kursreserver og årets resultat.

Fratrådte medlemmer uten straks begynnende pensjon får utstedt en fripolise etter deres lineære opptjente pensjonsrettigheter.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Utsatt skattefordel balanseføres dersom fremtidig skattepliktig inntekt sannsynliggjør en utnyttelse.

Formueskatt beregnes skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formuesskatt er 0,15 % for formue over TNOK 10.

NOTE 2 - FINANSIELLE EINDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Obligasjoner - hold til forfall

	Pålydende verdi	Kostpris	Amortisert verdi	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Eiendoms- og boligkreditt	15 000	15 031	15 000	15 551	551	188
Sum obligasjoner hold til forfall		15 031	15 000	15 551	551	188
<i>Andel selskapsportefølje</i>			1 054			13
<i>Andel kollektivportefølje</i>			13 946			175
Total andel obligasjoner som holdes til forfall			15 188			
Selskapsportefølje			1 068			
Kollektivportefølje			14 121			
Beholdningsendringer						
Inngående balanse 01.01			15 003			
Tilgang			0			
Avgang			0			
Amortisering			-3			
Utgående balanse 31.12			15 000			

Pålydende verdi er TNOK 15 000 hvilket gir en forskjell mot balanseført på NOK 173. 100 % av balanseført verdi er børsnoterte verdipapirer. Gjennomsnittlig effektiv rente er 5,95 % beregnet ut fra gjennomsnittlig beholdning og bokført renteinntekt på TNOK 893.

NOTE 3 - AKSJER OG ANDELER

Andeler i aksjefond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
DNB Global (IV)	64 263	16 599	18 925	2 325
DNB Norge (III)	2 343	13 843	15 888	2 045
DNB Teknologi	8 856	2 840	9 139	6 300
DNB Global Etisk (V)	261 621	42 406	60 620	18 215
DNB Norge (IV)	16 188	79 270	101 376	22 106
Sum andeler i aksjefond		154 957	205 948	50 991
<i>Andel selskapsportefølje</i>			14 476	
<i>Andel kollektivportefølje</i>			191 472	

Porteføljen forvaltes av DNB Asset Management.

Total andel aksjer og andeler

	205 948
Selskapsportefølje	14 476
Kollektivportefølje	191 472

Aksjefond er bokført og verdsatt til markedspris.

Risikoprofil aksjer

NHOs Konsernpensjonskasse I har gjennom året hatt aksjeeksponering gjennom aksjeportefølje hos DNB Asset Management som består av fem aksjefond. Tre av aksjefondene har sin markedseksponering i Norge, mens de andre har vært eksponert mot det utenlandske aksjemarkedet.

NOTE 4 - OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING**Obligasjoner**

	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Eiendoms- og boligkreditt	189 000	191 905	192 234	329	1 484
Bank og kredittforetak	317 000	321 843	324 728	2 884	4 273
Kommune/fylkeskommune	133 000	138 105	136 563	-1 542	2 279
Sum obligasjoner		651 854	653 525	1 672	8 036
<i>Andel selskapsportefølje</i>			45 937		565
<i>Andel kollektivportefølje</i>			607 589		7 471

Beholdningen er bokført og verdsatt til observert markedsverdi. 96,61 % av balanseført verdi er børsnoterte verdipapirer. Gjennomsnittlig effektiv rente er 2,80 % beregnet ut fra gjennomsnittlig beholdning og bokført renteinntekt på TNOK 17 973.

Andeler i obligasjons- og rentefond

	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
DNB High Yield	84 604	88 530	87 005	-1 525
Sum andeler i obligasjons- og rentefond		88 530	87 005	-1 525
<i>Andel selskapsportefølje</i>			6 116	
<i>Andel kollektivportefølje</i>			80 889	

Rentefond og obligasjoner er verdsatt til markedspris. Porteføljene forvaltes av DNB Asset Management.

Total andel obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	748 566
Selskapsportefølje	52 617
Kollektivportefølje	695 949

NOTE 5 - FINANSIELLE DERIVATER**Derivater bokført som eiendeler**

	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
FX-kontrakter	0	-1 123	-1 123	28
Sum derivater	0	-1 123	-1 123	28
<i>Andel selskapsportefølje</i>		-110		2
<i>Andel kollektivportefølje</i>		-1 013		26

NOTE 6 - UTLÅN, FORDRINGER OG BANKINNSKUDD

	2016
Bankinnskudd	15 781
Sum utlån og fordringer	15 781
<i>Andel selskapsportefølje</i>	1 109
<i>Andel kollektivportefølje</i>	14 672

NOTE 7 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Balanseført
	Børsnoterte	Observerbar	Ikke	verdi per
	priser	input	observerbar	31.12
			input	
Aksjer og andeler	0	205 948	0	205 948
Obligasjoner	0	748 566	0	748 566
Bank	0	15 781	0	15 781
Derivater	0	0	-1 095	-1 095
Totalt	0	970 295	-1 095	969 200

NOTE 8 - FINANSIELL RISIKO**Finansiell risiko**

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjefond og rentebærende verdipapirer. Investeringer foretas i verdipapirfond og diskresjonært forvaltede porteføljer. Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelenes verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametre for hver aktivaklasse, samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom markedsrisiko og bufferkapital følges opp løpende, og uttrykkes gjennom måltallet "risikokapitalutnyttelse". Per 31.12 er risikokapitalutnyttelsen på 59 % (stresstest II), noe som anses som en tilfredsstillende risikosituasjon.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av året investeringer i rentebærende papirer på TNOK 764 814. TNOK 15 000 er plassert i rentebærende papirer klassifisert som hold til forfall og utlån og fordringer. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 1,81 år.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating.

Valutarisiko

Valutarisiko består av risikoen for tap når valutakursene endres. Valutasikring av utenlandske aksjeplasseringer vurderes løpende. Nesten alle utenlandske aksjeinvesteringer er sikret via derivatavtaler.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid.

NOTE 9 - FORDRINGER

	2016	2015
Premiefordringer	9 400	689
Fordringer på forvalter	0	60
Sum fordringer	9 400	750

NOTE 10 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSE

	2016	2015
Gjeld til andre	0	48
Sum avsetning for forpliktelser	0	48

NOTE 11 - ANDRE PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE, IKKE OPPTJENTE INNETEKTER

	2016	2015
Påløpte renter ansvarlig lån	36	36
Sum andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	36	36

NOTE 12 - SOLVENSMARGIN

	2016	2015
Innskutt kjernekapital	43 133	43 133
Opptjent egenkapital	20 860	13 411
Ansvarlig lånekapital	13 500	13 500
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-2 594	-1 906
Netto ansvarlig kapital	74 899	68 139
50% av risikoutjevningfond	5 332	2 704
50% av tilleggsavsetning	17 131	11 371
Sum annen solvensmarginkapital	22 463	14 075
Solvensmarginkapital	97 362	82 213
Minstekrav til solvensmargin	33 776	33 042
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	288 %	249 %

NOTE 13 - KAPITALAVKASTNING**Kapitalavkastning på kollektivporteføljen**

	2016	2015	2014	2013	2012
Verdijustert avkastning	5,4 %	1,6 %	6,5 %	8,9 %	6,4 %
Bokført avkastning	4,3 %	2,9 %	3,8 %	8,8 %	6,6 %

Kapitalavkastning på selskapsporteføljen

	2016	2015	2014	2013	2012
Verdijustert avkastning	5,4 %	1,6 %	6,5 %	8,9 %	6,4 %
Bokført avkastning	5,4 %	1,6 %	6,5 %	8,9 %	6,4 %

Da pensjonskassen har felles forvaltning vil verdijustert avkastning være like for kollektiv og selskap.

NOTE 14 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

	2016	2015
Ansvarlig lånekapital 01.01	13 500	13 500
Opptak av lånekapital	0	0
Ansvarlig lånekapital 31.12	13 500	13 500

Pensjonskassen tok opp et evigvarende ansvarlig lån i 2008. Lånebeløpet er TNOK 13 500. Rentesatsen gjennom året er 3 mnd. NIBOR + 2,0 %. Renter beregnes etterskuddsvis på forfallstidspunktet.

Pensjonskassen kan søke Finanstilsynet om å innfri lånet helt eller delvis. Det er i 2016 kostnadsført TNOK 411 i renter på ansvarlig lån.

NOTE 15 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

Pensjonskassen består av foretakspensjonsordninger som ble lukket 1. januar 2004. Kassen dekker alders- og uførepensjon tilsvarende 66% av pensjonsgrunnlaget fratrukket antatt folketrygd.

I tillegg ytes det ektefelle- og barnepensjon. Det er ikke investeringsvalg for medlemsbedriftene.

Arbeidstakerne betaler ikke medlemsinnskudd.

I løpet av annet halvår 2016 er de fleste avtalene avviklet og det er utstedt fripoliser til aktive medlemmer som er overført til innskuddspensjonsordninger. Per 31. desember 2016 er det kun 4 pensjonsavtaler med premiebetalende medlemmer igjen i pensjonskassen.

	2016	2015
Antall medlemmer i ordningene		
Premiebetalende	19	183
Uførepensjonister	11	13
Alderspensjonister	231	223
Barnepensjonister	2	2
Ektefellepensjonister	43	46
Fripoliser egen balanse - Oppsatte ytelser	154	7
Fripoliser egen balanse - Alderspensjonister	3	0

NOTE 16 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE

	Premie- reserve	Erstatnings- avsetninger	Tilleggs- avsetning	Kursreg. fond	Premiefond	POF
1. Inngående balanse	780 730	830	22 741	36 600	9 572	4 161
2. Resultatførte endringer i						
2.1. Netto resultatførte avsetninger	29 224	170	11 521	10 821	93	41
2.2. Overskudd på avkastningsresultatet						
2.3. Risikoresultat tilordnet	247				2 404	2 604
2.4. Annen tilordning av overskudd					2 385	2 584
Sum resultatførte endringer i	29 471	170	11 521	10 821	4 883	5 230
3. Ikke resultatførte endringer i						
3.1. Overføringer mellom fond					-11 154	
3.2. Overføringer til/fra selskapet					4 202	-4 202
Sum ikke resultatførte endringer i	0	0	0	0	-6 952	-4 202
4. Utgående balanse	810 202	1 000	34 262	47 421	7 503	5 189

NOTE 17 - PREMIEFOND

	2016	2015	2014	2013	2012
Premiefond 01.01.	9 572	15 237	3 762	3 724	7 607
Innbetalt til premiefond	1 421	3 100	12 187	4 097	2 699
Belastet premie	-18 165	-12 993	-2 864	-4 546	-6 916
Kreditert til premiefond	9 791	324	131	444	287
Garantert rente	93	119	64	44	48
Forsinkelsesrente belastet premiefond	0	0	0	-1	0
Overskuddsdisponering	4 790	3 785	1 956	0	0
Premiefond 31.12.	7 503	9 572	15 237	3 762	3 724

Fordeling premiefond per medlemsselskap:	2016	2015	2014	2013
NHO Transport	178	36	84	70
NHO Service	245	408	389	225
NHO Eiendom AS	18	10	17	0
Byggenæringens Landsforening	0	29	62	95
Næringslivets Hovedorganisasjon	2 585	2 604	10 455	34
NHO Sjøfart	67	58	76	0
Korrosjons-, Isolerings- og Stillasentreprenører	211	105	70	23
Arbeid & Inkludering i NHO Service	172	140	0	0
NHO Luftfart	168	56	40	137
Næringslivets NOx-fond	80	66	60	0
NHO Mat og Drikke	379	1 407	1 245	1 619
Sjømat Norge	253	218	34	45
NHO Handel	0	82	149	193
Abelia	1 701	2 225	1 749	1 315
Forsvars- og Sikkerhetsindustriens Forening	35	5	0	0
NHO Logistikk og Transport	168	52	27	0
Norsk Industri	1 240	2 074	781	5
Premiefond 31.12.	7 503	9 572	15 237	3 762

NOTE 18 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINTEKTER

	2016	2015
Brutto forsikringsteknisk premie	50 625	49 760
Administrasjonspremie	1 515	1 527
Premie for rentegaranti	10 030	7 484
Sum forfalt premie	62 170	58 771

NOTE 19 - GJENFORSIKRING

Pensjonskassen har i 2016 hatt en avtale om katastrofereassurans gjennom Aon UK Limited. Avtalen dekker nødvendige meravsetninger i premiereserven ved katastrofe definert som en plutselig hendelse der 2 eller flere av pensjonskassens medlemmer enten dør eller blir uføre. Maksimal erstatningssum etter avtalen er NOK 30 mill. Pensjonskassens egenandel per hendelse er NOK 2 mill.

NOTE 20 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2016	2015
Alderspensjoner	29 492	29 257
Etterlattepensjoner	3 920	4 269
Uførepensjoner	1 163	1 181
Barnepensjoner	161	160
Sum pensjoner	34 736	34 866

NOTE 21 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2016	2015
Kundeportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	972	892
Honorar administrasjon	1 521	1 541
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	157	104
Kontingent, inkl. finanstillsynsavgift	86	87
Andre administrative kostnader	90	80
Sum administrasjonskostnader kollektivportefølje	2 826	2 704
Selskapsportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	62	57
Andre administrative kostnader	411	444
Sum administrasjonskostnader selskapsportefølje	472	501

NOTE 22 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

	2016	2015
Renteresultat		
Netto finansinntekter	47 692	13 703
Andre forsikringsrelaterte inntekter	0	13
Til/fra kursreguleringsfond	-10 821	9 779
Garanterte renter premiereserve	-25 194	-25 216
Garanterte renter premiefond	-93	-119
Garanterte renter pensjonistenes overskuddsfond	-41	-58
Rentemargin fripoliser	-22	-15
Renteresultat	11 521	-1 913
Administrasjonsresultat		
Beregnete omkostninger av premie	1 515	1 527
Frigjort administrasjons reserve	1 005	1 008
Bidrag administrasjonskostnader fripoliser	162	15
Resultat driftskostnader inkl forvaltningskostnader	-2 826	-2 704
Administrasjonsresultat	-144	-154
Premie rentegaranti	10 030	7 484
Risikoresultat	10 511	7 670
Resultat før særlige avsetninger	31 918	13 086
Disponering av tekniske resultater		
til premiefond	4 790	3 785
til pensjonistenes overskuddsfond	5 189	4 097
til/fra tilleggsavsetninger	11 521	-1 913
til fripoliser	247	93
til erstatningsavsetning	0	830
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer over resultat	10 172	6 195
Teknisk resultat fra regnskap	10 172	6 195
Ikke-teknisk resultat	2 560	377
Resultat før skattekostnader	12 732	6 572
Skattekostnader	-28	0
Totalt resultat	12 704	6 572
Overført fra/til risikoutjevningfond	-5 256	-3 835
Overført fra/til egenkapital	-7 448	-2 737

NOTE 23 - SKATT

Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt

	31.12.2016	01.01.2016
Resultat før skattekostnad	12 732	6 572
+/- Permanente forskjeller	-944	-5 569
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-15 845	5 683
Benyttet fremførbart underskudd	0	-6 686
= Grunnlag for årets skattekostnad	-4 058	0

Forskjeller som inngår i grunnlag utsatt skatt/skattefordel	20 777	3 038
Fremførbart underskudd	-151 059	-147 001
= Grunnlag for årets utsatt skatt	-130 282	-143 964

Pensjonskassen bokfører ikke utsatt skattefordel da de ikke kan sannsynliggjøre bruken av denne.

Grunnlag formueskatt	13 158	5 183
Årets avsatte betalbare skatt	20	0
Endring utsatt skatt	0	0
Korreksjon tidligere år	8	0
Årets skattekostnad	28	0

NOTE 24 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTNER

Pensjonskassen har mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i 2016 :

NHO Transport	420
NHO Service	984
NHO Eiendom AS	180
Byggenæringens Landsforening	6
Næringslivets Hovedorganisasjon	26 460
NHO Sjøfart	200
Korrosjons-, Isolerings- og Stillasentreprenørens Forening	408
Arbeid & Inkludering i NHO Service	436
NHO Luftfart	495
Næringslivets NOx-fond	421
NHO Mat og Drikke	772
Sjømat Norge	2 895
NHO Handel	0
Abelia	221
Forsvars- og Sikkerhetsindustriens Forening	106
NHO Logistikk og Transport	745
Norsk Industri	7 548
Sum	42 298

Pensjonskassen har avtale med Næringslivets Hovedorganisasjon om administrative tjenester. Kostnader i 2016 var på TNOK 605, herav TNOK 352 var knyttet til godtgjørelse til daglig leder.

Pensjonskassen har også avtale med NHO Eiendom AS om bruk av møblert kontorplass. Leiekostnad for 2016 var på TNOK 33.

NOTE 25 - ANSATTE, YTELSE OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Pensjonskassen har ingen ansatte.

Det er ikke utbetalt styrehonorarer.

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til styret i Næringslivets Hovedorganisasjons Konsernpensjonskasse I

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Næringslivets Hovedorganisasjons Konsernpensjonskasse I som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømmoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av pensjonskassen i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i pensjonskassens årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike pensjonskassen eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonskassens interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om pensjonskassens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at pensjonskassens evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av pensjonskassens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 22. mars 2017
ERNST & YOUNG AS

Knut Aker
statsautorisert revisor